

Saarna itsenäisyyspäivänä 2021, Oulun tuomiokirkko (Matt.20:25-28)

Päivän evankeliumi tempaa meidät keskusteluun, jonka Jeesus käy oppilaidensa kanssa matkalla Jerusalemiin. Siellä hänet vangitaan ja ristiinnaulitaan. Keskustelusta nousee iskulauseenomainen kiteytys ei palveltavaksi, vaan palvelemaan. Tekstiyhteydessä se viittaa sekä Jeesuksen seuraajien että hänen omaan palvelutehtäväänsä. Hän on mihinkään vertaamaton uhri. Hän antoi henkensä lunnaiksi meidän kaikkien puolesta.

Ei palveltavaksi, vaan palvelemaan. Minkälaiseen elämään tämä Jeesuksen kiteytys ohjaa meitä itsenäisessä Suomessa, joka juhlii 104- vuotispäiväänsä?

Tämän kysymyksen äärellä viivähdämme tänään. Onko Jeesuksen ohjeelle käyttöä ja jos on, niin mitä se voisi merkitä?

Jos olisi asettaa näyttille ihminen, joka ottaa kaikki toiset huomioon yhtä huolellisesti kuin itsensä, niin eiköhän vaan häntä tulisi kaukaakin katsomaan.

Mutta kenenkään ei tarvitse ryhtyä Jeesukseksi. Hän on kertakaikkinen ja riittävä uhri.

Riittää kun elämme ihmisiksi. Tavallisuus riittää. Uhrautuvassa palvelemisessa on kysymys ihmisyyteen suostumisesta. Käytännön elämässä se merkitsee valmiutta luopua tai vähintäänkin tinkiä oman edun tavoittelusta, jotta kohtuus ja oikeus toteutuisi. Me ihmiset tarvitsemme toisiamme. On onnetonta, jos elämme vain itsellemme.

Maakuntalehti Kalevassa oli syksyllä oululaisen suutariyrittäjä Risto Luttisen 70-vuotispäivähaastattelu. Hän kertoo: ”Hänelle tärkeintä on auttaa muita ihmisiä”. Lausunto kosketti. Ajattelen että yrittäjällä, joka sanoo näin, on elämän arvot esimerkillisen hyvin kohdallaan.

Jokainen meistä voi kertoa esimerkkejä hyvästä palvelusta. Joku päivä sitten satuin paikalle tilanteeseen, jossa tuntematon ihminen auttoi sokeaa julkisessa kulkuvälineessä. Jos sokea olisi jäänyt ilman apua, ei hän olisi löytänyt istumapaikkaa ruuhkaisessa raitiovaunussa.

Kuulin sattumoisin autoradiosta suomirockia soittavan Elonkerjuu -yhtyeen kappaleen Sydän edellä. Minulle biisi oli uusi tuttavuus. ”Sydän edellä, sydän verellä, me ollaan toinen toista varten, matkaa jaetaan”. Sanoitus teki vaikutuksen. Minusta se kuvaa koskettavasti ihmissuhdetta, jossa tarpeen tullen suostutaan epämurkavuusalueelle.

Maailmanlaajuinen pandemia on koetellut melkein kaksi vuotta suomalaisen yhteiskuntajärjestelmän toimivuutta. On tullut näkyväksi, kuinka suuri merkitys erityisesti kriisitilanteessa on sillä, että yhteiskunta on järjestäytynyt toimivalla tavalla. Pohjoismainen hyvinvointi rakentuu vastavuoroisen palvelun periaatteelle. Verojen maksamisessakin on kysymys vastavuoroisesta palvelusta. Jos yhteisön jäsenellä ei varattomuuden vuoksi ole mahdollisuutta vastapalvelukseen, ei häntä sen vuoksi jätetä. Häntä autetaan selviytymään vaikeissa olosuhteissa. Häntä tuetaan nousemaan jaloilleen. Isänmaamme

hyvinvointi loppuisi kovin lyhyeen, jos sosiaalinen omatunto olisi kadoksissa ja kaikki ajattelisivat pelkästään omaa etuaan.

Eiköhän vaan talvisodan henki, kaveria ei jätetä, ole tänäkin päivänä perimmäinen selittäjä sille, että kansakuntamme tuon tuostakin pärjää kansainvälisissä onnellisuuskisoissa. Onnellinen kansakunta ei ole itsestäänselvyys. Yhteisön onnellisuuden eteen on nähtävä vaivaa. On kilpailtava hyvyyden tekemisessä. Terveystuon työntekijät pelastavat ihmishenkiä taudilta, joka jyllää keskuudessamme. Heidän taakkansa on siviilikriisissämme aivan kohtuuton yksin kannettavaksi. He ansaitsevat meidän kaikkien varauksettoman tuen. Meille käy kalpaten, jos otamme mallia huonosta hallinnosta ja sortavista järjestelmistä. Niitähän maailmalla riittää. Pitkän toimittajauran tehnyt Yrjö Rautio kirjoitti jokin aika sitten Kalevan esseessä poliitikoista, jotka ryhtyvät kilpasille siitä, kenellä on kovin sydän ja sammunein omatunto.

Juuri nyt on erityisen ajankohtaista vaikuttaa sillä tavoin, että Suomi ei joidenkin muiden maiden tavoin liity rokotationalistien leiriin. Maksukykyensä vedoten rokotationalistit vaativat koronarokotteet vain omaan käyttöönsä. Ehkä he kuvittelevat, että pandemia kunnioittaa kansakuntien rajoja. Meidän suomalaisten on osaltamme huolehdittava siitä, että rokotteita ei päästetä vanhenemaan. Ne tulee lahjoittaa niitä kipeästi tarvitseville hyvissä ajoin ennen viimeisen käyttöpäivämäärän umpeutumista.

Juhliva itsenäistä Suomea sitovat kansainväliset sopimukset. Valmius sopimusten solmimiseen osoittaa, että meillä suomalaisilla on kyky toimia yhteisvastuullisesti myös sellaisten asioiden edistämiseksi, jotka eivät ole vain omissa käsissämme. Kansainvälisen rauhan edistäjänä pienellä Suomella on kunniakas historia. Helsingissä kylmän sodan aikana vuonna 1975 pidetty Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokous ETYK synnytti Helsingin hengen. Tasavaltamme presidentti Sauli Niinistö näkee kirkkaasti, että Helsingin hengelle on tilaus sotilaallisesti jännittyneessä maailmassa. Historia tulee muistamaan presidenttimme Sauli Niinistön rauhan rakentajana. Rauhan rakentajat ovat ihmisyyden asialla. Kansainvälisen rauhan rakentaja on myös tutkimusprofessori Antti Pentikäinen. Päivä ennen New Yorkin Manhattanin iskun 20-vuotispäivää hän totesi Kotimaa -lehden haastattelussa: ”Jos ihmiset tunnustavat virheensä ja syntisyytensä, myös rakkaus lisääntyy”.

Rauhanmies on myös arabikristitty, Betlehemin luterilaisen seurakunnan pappi Mitri Raheb. Hän sai vuonna 2015 Olof Palme -palkinnon tunnustuksena Israelin ja Palestiinan välisen rauhan edistämiseksi. Tapasin hänet Betlehemin vuonna 1998. Hän teki lähtemättömän vaikutuksen. Hänen todistuksensa jäi elämään. ”Jeesus Kristus ei ole neutraali, väritön ja hajuton. Hän ei ole puolueeton. Hän on valinnut puolen. Hän on ihmisen puolella”. Mitri Rahebin todistuspuheenvuoro palautui mieleeni, kun kuulin, että Betlehemin rauhan tuli saapuu partiolaisten kantamana tähän itsenäisyyspäivän juhla-juhlanpalvelukseen kansainvälisen solidaarisuuden eleenä.

Erityisesti vastoinkäymisten aikana, suurten odotusten ja yhä uudelleen pettymysten väsyttäminä me tarvitsemme näköaloja, jotka kantavat ja antavat uuden voiman. Viime viikkoina minua on puhuttanut lokakuussa 90 vuotta täyttäneen eteläafrikkalaisen arkkipiispan ja rauhan nobelistin Desmond Tutun määritelmä toivosta. ”Toivo on kyky nähdä, että on olemassa myös valoa huolimatta kaikesta pimeydestä”. Toivo on kyky nähdä ... Tämä toivon aktiivinen määritelmä on kutsu palvelemaan. Se on kutsu tehdä hyvää Jumalan työtoveruudessa. Hyvän eteen kannattaa aina uurastaa. Lopulta hyvyys voittaa, koska hyvyys on Jumalasta.

Ei palveltavaksi, vaan palvelemaan. Palvelussa on sanan perimmäisessä merkityksessä aina kysymys uhrista. Sama pätee arvoihin. Saatamme käydä kepeää arvokeskustelua asioista, joista me syystä tai toisesta diggaamme. Todella merkityksellisissä arvoissa on kuitenkin kysymys enemmän kuin vain henkilökohtaisista mieltymyksistä. Arvon käsitteeseen kuuluu uhrivalmius. Uhri on jotakin, mistä minä joudun luopumaan, jotta yhteisö voisi saavuttaa jotakin arvokkaampaa. Yhteinen vastuun kantaminen edellyttää uhrivalmiutta tai vähintäänkin epämukavuusalueelle suostumista.

Itsenäisellä Suomella oli hyvä syy taistella, kun se kohtalon vuosinaan puolusti olemassaoloaan sen tuhoamiseen pyrkivää vihollista vastaan. Kyseessä olivat suunnattomat kollektiiviset arvot. Monet kodeistaan rintamalle lähtijät kärsivät peruuttamattoman menetyksen. He uhrasivat henkensä. Yhteinen hyvä, isänmaan vapaus ja itsenäisyys, vaativat uhrinsa.

Tähän saakka on kansojen Kaitsija rakasta isänmaatamme varjellut. Saamme kiittää Jumalaa maamme vapaudesta ja itsenäisyydestä. Ne ovat todellisia arvoja. Ne ovat vaatineet uhrinsa. Varjelkoon hyvä Jumala isänmaatamme ja kansaamme.